

Peter De Graeve, *Staat van ontbinding. Essay over de ontsporing van de democratie in België*, Brussels, ASP, 2008, 152 pp., ISBN 978 90 5487 505 5 | Het boek bestaat uit twee delen. Het eerste deel handelt over de betekenis en de interpretatie van de Belgische Revolutie, in nauwe samenhang met de vraag welke invloed de basisideeën van de Franse Revolutie daarop hadden. Het tweede deel gaat 'over de Vlaamse zaak'. De auteur splitst zijn analyse in dertig korte tot zeer korte stukjes, telkens voorafgegaan door een vraag

of een korte omschrijving, die zijn zoektocht naar antwoorden weergeeft. Het essay is historisch zwak onderbouwd, zowel qua literatuur als vanwege een selectieve argumentering. Terecht merkt de auteur zelf op (p. 73), dat de complexiteit in een historisch gebeuren zijn bevattingsvermogen soms te boven gaat. Een aantal simplismen schaden zijn pleidooi en ondermijnen filosofische bedenkingen. Toch is het een nuttig boek, omdat de auteur vanuit zijn discipline een interpretatiekader aanreikt dat een verscherpte manier van kijken toelaat. Dat weerspiegelt zich in een aantal verhelderende analyses. De Graeve plaatst namelijk de ontwikkeling van de Belgische democratie in het spanningsveld tussen twee ideeën van de Franse Revolutie: de idealen van vrijheid en gelijkheid. Hij stelt dat vanaf 1830 in België de gelijkheid werd ondergeschikt gemaakt aan de vrijheid, wat vanaf het begin tot een ontsporing van de democratie leidde. Dat past hij toe op de confrontatie met een Vlaamse beweging en de situatie in Brussel. De opkomst van een Vlaams nationalisme moet dan vanuit het licht van democratie en democratisering worden bekeken, de Vlaamse natievorming vanuit een gelijkheidsideaal. Vandaar zijn kritiek op "*vele hedendaagse historici, sociologen en politicologen*", die het Vlaamse nationalisme willen demystifiëren, maar dat los doen van het francofone Belgische vrijheidsnationalisme, waartegen het een reactie was. Daarin kadert ook de strijd tegen de historische aanwezigheid van een francofone bovenlaag in Vlaanderen. Zo ook werd het Brussels hoofdstedelijk gebied de laatste ankerplaats van een Belgische nationalistische vrijheidsideologie. Vrijheid gelijkstellend met democratie blijft deze tot vandaag territorium opeisen. De auteur ziet dat als een paradox: "*Het is de ontspoorde Belgische democratie die op de internationale forums klaagt over de democratisering van het land*", zich nog steeds gedragend als een bevoogdingselite. De ideologische strijd gaat

dus om de invulling van het begrip 'democratie' en de fundering ervan in vrijheid of gelijkheid. Daarbij betreft hij ook de postnationale Belgische 'multiculturele democratie' en dito 'lichte identiteit' in functie van het politieke status-quo, omdat een belangrijk deel van de Vlaamse intellectuele elite zich voornamelijk wil afzetten tegen een Vlaamse ontsporing, belichaamd door een wegens ra-

cisme veroordeelde Vlaams-nationalistische partij. Zo ook wijst hij op de ambivalente positie van Brussel, dat zeer lang haar vrijheid boven de talengelijkheid stelde, maar vandaag tegelijkertijd een volwaardige regionale, een nationale en een internationale rol opeist.

[Harry Van Velthoven]